

VEČERNICA 2023

Večernica je slovenska literarna nagrada za najboljše otroško ali mladinsko literarno delo minulega leta, ki zajema celotno izvirno knjižno produkcijo za mlade. Podeljuje se na vsakoletnem srečanju slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede, ki poteka v Murski Soboti. Nagrado sta na prvem srečanju slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede (1996) ustanovila založba Franc-Franc (zdaj Argo, društvo za humanistična vprašanja) in *Otrok in knjiga*, revija za vprašanja mladinske književnosti, književne vzgoje in s knjigo povezanih medijev, pokroviteljstvo pa je prevzelo Časopisno-založniško podjetje *Večer*. Ustanovitelji so kasneje postali tudi solastniki blagovne znamke večernica. Žirijo, ki presoja kakovost besedil, sestavlja pet članov, in sicer po en predstavnik ustanoviteljev ter predstavnika Društva slovenskih pisateljev in Zveze bibliotekarskih društev Slovenije ali/in Slovenske sekcije IBBY.

Žirija v sestavi: dr. Dragica Haramija (predsednica), Klara Širovnik, Darka Tancer-Kajnih, Alenka Urh in dr. Barbara Zorman je najprej izbrala pet finalistov. Tudi letos ponatiskujemo intervjuje z vsemi letošnjimi finalisti in utemeljitev za večernico, ki so bili objavljeni v posebni prilogi časopisa *Večer* (ponedeljek, 11. septembra 2023).

Nominirana dela za večernico 2023

- Špela Frlic: *Bleščivka*, Mladinska knjiga – dobitnica večernice
- Luna J. Šribar: *Grizolda in maček*, Mladinska knjiga
- Igor Karlovšek: *Sotočje*, Miš založba
- Sebastijan Pregelj: *Coprnica pod gradom*, Miš založba
- Bina Štampe Žmavc: *Skrinjica sinjega maka*, Založba Pivec

UTEMELJITEV NAGRADE

Roman o moči povezovanja

Bleščivka odpira pomembna vprašanja o zaupanju, razumevanju, sprejemanju različnosti in strpnosti

Zgodba romana *Bleščivka* se odvije v malo več kot enem tednu, in sicer od sobote do naslednje nedelje. Zgoščenemu dogajalnemu času sledi tudi omejen prostor, po katerem je roman naslovljen. A ima *Bleščivka* (ime je sestavljeno iz besed bleščati in čivkati), ki že z imenom simbolizira sonce, lepo vreme in prijaznost, tudi skrivni del, goščavo, ki nakazuje na strah, neprehodnost, odsotnost vsega lepega. Čas dogajanja je opazen že v kazalu, ki je poimenovano Vremenska napoved za *Bleščivko*, poglavja, poimenovana po dnevih, imajo dodane simbole za vreme (sonce, dež, megla). Vsako od devetih poglavij, ki jih ločijo ponovljeni

simboli s kazala, mestoma pa so dodane tudi dvostranske ilustracije dogajalnih mikrolokacij, ima naslovljena podpoglavja, naslovi teh izražajo temeljne motive pripovedi.

Glavni literarni lik je Silva, o kateri bralec že nemudoma izve, da je nečakinja popotnice gospe Dimitre Mistral in je prišla na Bleščivko popaziti tetino stanovanje, da ima rdečo katrco, krokodila Silvestra in da je čarovnica za zgodbe. Odrasli prebivalci Bleščivke zahtevajo, da Silva s krokodilom, ki ga z vsakim svojim pogovorom opisujejo kot bolj nevarnega, nemudoma zapusti naselje. In seveda je Silva kriva za vse nevšečnosti, tudi za meglo in slabo vreme. Otroci, njihov vodja je desetletni deček Tomo, pa se lotijo raziskovanja, zakaj ni ptic, zakaj je Bleščivka meglena in katera žival ima svetleče mavrične kakce. Bleščivka je realni književni prostor, ki pa skriva goščavo, v kateri se razširi Megleni kralj. Ta je simbol zla, vsega groznega, nestrpnega. Meja med realnim in fantastičnim svetom je natančno določena: goščava, v kateri prebiva Megleni kralj, je strašen in samotni kraj.

Roman je izrazito večplasten in naslovniško odprt, saj bodo mlajši bralci uživali v napeti (skoraj detektivski) zgodbi o razkritju in pregonu sicer fantastičnega krivca, odraslim pa se zgodba razkriva skozi medbesedilne elemente in simbole. Opaziti je citatnost (imeni Afra in Tarbula) na Grumov *Dogodek v mestu Gogi*, a sta stari opazovalki – za razliko od *Goge* – zelo dejavni in v veliko pomoč pri razrešitvi skrivnosti, saj menita, da so se na Bleščivki našli slabega vremena in je treba zato nekaj spremeniti. Pomemben medbesedilni element je Silvina *Knjiga izmišljenih ptičev*, v kateri „so zbrane najlepše zgodbe o pticah, ki si jih že dolga stoletja pripovedujejo ljudje po vsem svetu“. Prav medbesedilna navezava na delo *Zborovanje ptic*, ki ga je v 12. stoletju s predelavo stare sufijske zgodbe o pticah napisal perzijski pesnik Farid ud-Din Attar, je ključna za razumevanje individualnosti in hkratne kolektivnosti. Ptice morajo preleteti sedem nevarnih dolin (iskanje, ljubezen, spoznanje, odmik, enost, osuplost, smrt), da pridejo do gore Kaf, kjer prebiva Simorg. Ptice so simbol svobode, v romanu pa predstavljajo združenost otrok, ki edini takoj razumejo, da lahko meglo in Meglenega kralja preženejo le s skupnimi močmi. Otroci so torej tisti, ki s svojim ravnanjem predajo odraslim pomembno sporočilo o negativnih učinkih predsodkov ter o moči skupnosti. Pri povezovanju prebivalcev Bleščivke je pomembno zavedanje, da je včasih treba obrniti problem na glavo, da bi našli rešitev; pomaga tudi knjiga *STRAH/POGUM*, v kateri je opisano, da lahko premaga Meglenega kralja staro, mlado ter zaljubljeno srce: „Megleni kralj je mogočen. A še mogočnejša je pesem pogumnih src, ki bijejo in pojejo in vriskajo v en glas.“

Fantastični roman odpira pomembna vprašanja o zaupanju, razumevanju, sprejemanju različnosti in strpnosti. Roman vsebuje subtilno podani nauk: strah in nestrpnost se zažreta v vse pore družbe in onemogočita normalno delovanje kolektiva. Pove pa tudi, da se da meglo (in skrhane odnose, bi lahko dodali) z glasbo za vselej odgnati stran. Ko se prebivalci Bleščivke povežejo, postane življenje prijetno, ptice se vrnejo, vreme je spet sončno, krokodil pa nikogar več ne moti. Avtorica ob koncu romana utrjuje načelo utopije:

„Pa saj to je samo izmišljena zgodba,“ rečete.

„Ampak to še ne pomeni, da ni resnična,“ rečem jaz.

Nagrado večernica so doslej prejeli:

- 1997 Tone Pavček: *Majnice, fulaste pesmi*
 1998 Desa Muck: *Lažniva Suzi*
 1999 Janja Vidmar: *Princeska z napako*
 2000 Polonca Kovač: *Kaja in njena družina*
 2001 Feri Lainšček: *Mišlice*
 2002 Matjaž Pikalo: *Luža*
 2003 Marjana Moškrič: *Ledene magnolije*
 2004 Slavko Pregl: *Srebro iz modre špilje*
 2005 Igor Karlovšek: *Gimnazijec*
 2006 Dušan Dim: *Distorzija*
 2007 Irena Velikonja: *Poletje na okenski polici*; Majda Koren: *Eva in kozel*
 2008 Ervin Fritz: *Vrane*
 2009 Janja Vidmar: *Pink*
 2010 Bina Štampe Žmavc: *Cesar in roža*
 2011 Mate Dolenc: *Maščevanje male ostrige*
 2012 Dim Zupan: *Hektor in zlata hruška*
 2013 Peter Svetina: *Ropotarna*
 2014 Vinko Möderndorfer: *Kot v filmu*
 2015 Vladimir P. Štefanec: *Sem punk čarovnica, debela lezbijka in ne maram vampov*
 2016 Peter Svetina: *Kako zorijo ježevci*
 2017 Peter Svetina: *Molitvice s stopnic*
 2018 Anja Štefan: *Drobtine iz mišje doline*
 2019 Andrej E. Skubic: *Babi nima več telefona*
 2020 Andrej Rozman – Roza: *Rimuzine in črkolazen*
 2021 Sebastijan Pregelj: *Vrnitev (Zgodbe s konca kamene dobe, 6. del)*
 2022 Maša Ogrizek: *Lisičja luna*